

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 2, Article Number: 2B0069

SPORTS SCIENCES

Received: November 2010

Accepted: February 2011

Series : 2B

ISSN : 1308-7312

© 2010 www.newwsa.com

Nimet Haşıl Korkmaz

Okşan Girgin Haloğlu

Uludag University

nhasil@uludag.edu.tr

Bursa-Turkey

**İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KARŞIN
TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de ilköğretim ikinci kademedeki okuyan öğrencilerinin beden eğitimi derslerine karşı tutum ve tercihlerinin cinsiyet, anne baba eğitim düzeyleri, hizmet bölgeleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu araştırmaya Türkiye’nin 3 hizmet bölgesinde ilköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören 2495 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 1105’ini kız öğrenci, 1390’nını erkek öğrenci oluşturmaktadır. Verilerin analizinde SPSS 15 sürümü kullanılmıştır. Erkek öğrencilerin beden eğitimi tutum puanları kız öğrencilerden daha yüksektir 1105 kız ve 1390 erkek öğrencilerin tutum puanları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak erkekler lehine anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.001$). Hizmet bölgelerine göre 2. bölgede öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının, 1. ve 3. bölgelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. 2. bölgede öğrenim gören öğrencilerin tutumları ile 1 ve 3. bölgede öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu araştırma göstermiştir ki beden eğitimi derslerine karşı tutum ve tercihler cinsiyete göre değişim göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Tutum, Sınıf Tercihi,
Hizmet Bölgesi, Anne-Baba Eğitim

ATTITUDES TOWARD PHYSICAL EDUCATION IN SECONDARY SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

The aims of this study was to investigate attitudes toward physical education and class preferences in Turkish secondary school students related to gender, mother and father education, city and employment region. The subjects are 2495 elementary school students from Turkey. In this study, coeducational secondary and high schools were selected. The participants consist of 1105 girls and 1390 boys. The male students had more positive attitudes toward physical education than the females ($p < 0.001$). The comparison between each region shows a statistically meaningful relation ($p < 0.001$). This research verifies that attitudes towards physical education and PE class preferences change according to gender. Boys show more positive attitudes than girls.

Keywords: Physical Education, Attitude, Class Preference,
Employment Region, Parents Education

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Eğitim öğretim programları içinde büyük öneme sahip olan beden eğitiminin temel amacı, çocukların fiziksel etkinlikler yolu ile eğitimini sağlayarak her öğrencinin hareket kapasitesinin en üst düzeye çıkmasına yardımcı olmaktır. Beden eğitimi derslerinin diğer amaçları da çocukların fiziksel, zihinsel sosyal ve duygusal gelişimlerinin en üst düzeye çıkarılmasına katkıda bulunmaktadır. Beden eğitimi toplumsal olarak kurallara ve yasalara uyan, yandaşına ve karşıtına saygı duyan, güzeli doğruyu alkışlayan, başarısızlığı araştıran bilinçli toplumlar oluşturur [1]. Bu tanımlar çerçevesinde beden eğitimi; okul beden eğitimi programlarında fiziksel aktiviteler ile öğrenci gelişimine, bilgisine, tutumlarına, motor ve davranışsal becerilerine eğlenceli katılım sağlamak amacıyla yapılan ve fiziksel devamlılık içeren aktif hayat şeklidir [2] diye tanımlanmaktadır.

Tutum Safrit ve Wood'a (1995) göre, bir durum, kişi ya da bir aktiviteye karşı duyulan özel bir duygudur [3]. Tezbaşaran'a (1997) göre; belirli nesne, durum, kurum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz tepkide bulunma eğilimidir [4]. Carlson'e (1994) göre, tutumları etkileyen faktörler; kültürle ilişkili olanlar (cinsiyet, idoller, ilgilerin farklı oluşu), toplum ile ilişkili olanlar (aile, spor deneyimleri, beceri seviyesi, akranlarla ilişkiler, önceki beden eğitimi deneyimler ve sporla ilgili algılar) ve okul ile ilişkili olanlar (öğretmen etkisi) şeklinde sıralanmaktadır [5]. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olması ders etkinliklerinin verimli işlenmesini sağlayıp dersin özel ve genel amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırabilir veya öğrencilerin gelecekteki çeşitli fiziksel aktivitelere gönüllü katılımlarını sağlayabilir [6]. Öğrencilerin pozitif deneyimleri olumlu tutum geliştirmelerine, negatif deneyimleri ise olumsuz tutum geliştirmelerine neden olmaktadır. Aicinena'ya (1991) göre öğrencilerin beden eğitimine karşı olumlu tutum geliştirmesinde öğretmen davranışı, sınıf çevresi, aile ve okul yönetimi önem taşımaktadır [7]. Ayrıca öğrencilerin ilgilerini çeken programlar, öğretmenin etkililiği, öğrencilerin anlama düzeyi, bulunduğu çevre koşulları ve beden eğitimi dersinin gerekli olduğuna inanmaları öğrencilerin olumlu tutum geliştirmelerine katkıda bulunmaktadır [8]. Ayrıca beden eğitimi dersinin işlendiği koşullarda derse karşı olan tutumları etkilemektedir.

Beden eğitimi dersine öğrencilerin olumlu tutum geliştirmeleri dersin verimli işlenmesini sağlayarak öğretmeni de güdümler [9]. Amerikan Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliğine (NASPE) göre, beden eğitimi dersinin ilk amacı öğrencilerde olumlu tutumlar geliştirmek ve hayat boyu fiziksel aktivitelerinin yükseltilmesine katkıda bulunmaktır [10].

Öğretmenlerin tutumlara ilişkin sonuç alabilmeleri için tutumların öğrenme süreciyle bağlantılı olduğunu, değiştirdiğini ve biçimlendirildiğini bilmeleri gerekmektedir. Beden eğitimi derslerinin içeriği, öğretim yöntemleri, sınıf ortamı ve okul sisteminin öğrenci tutumlarını etkilediği bilinmektedir [11]. Son yıllarda okullarda öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı tutumlarını ölçme ile ilgili birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların sayısı hızla artmaktadır. [12, 13, 14, 15, 16 ve 17]. Bu araştırmalarda beden eğitiminde 5 alan tanımlanmış ve öğrencilerin bu alanlara olan ilgileri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bunlar alanlar, beden eğitiminin çağrıştırdıkları, beden eğitiminin statüsü, beden eğitimi öğretmeni, beden eğitimi öğretim programları, ergenlerin beden eğitimi dersi ile ilgili sorunları olarak sıralanmıştır [12].

Öğrencilerin derslere karşı gösterdikleri tutumlarda anne baba eğitim düzeylerinin etkili olduğu birçok araştırmacı tarafından saptanmıştır [18 ve 19].

Ölkemizde beden eğitimi ve spor etkinlikleri de eğitim öğretim programlarında önemli yer tutmaktadır ve her yıl Milli eğitim bakanlığına bağlı okullara öğretmen atamaları yapılmaktadır. Bu atamaları yaparken illerin gelişmişlik düzeylerini dikkate alarak ve illeri hizmet bölgelerine ayırarak yapmaktadır. Araştırmanın örnekleminin oluşturan iller 09/05/2006 tarihli ve 26163 sayılı resmi gazetede yayımlanan yönetmelik ile Bursa, Kocaeli.Hizmet bölgesi, Sivas 2.Hizmet bölgesi, Bingöl 3. hizmet bölgesi olarak belirtilmiştir. Hizmet bölgeleri Öğretmen ihtiyacı, Coğrafi durum, 3.Ekonomik ve sosyal yönden gelişmişlik düzeyi, ulaşım şartları hizmet gereklerinin karşılanması dikkate alınarak tespit edilmektedir [20].

2. ÇALIşMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmanın amacı Türkiye'de ilköğretim ikinci kademe okuyan öğrencilerinin beden eğitimi derslerine karşı tutum ve tercihlerinin belirlenmesidir.

Araştırma daha önceki araştırmalarda yer almayan anne, baba eğitim düzeylerine ve Mili eğitim bakanlığının belirlediği hizmet bölgelerine göre tutum puanlarının cinsiyet ve sınıf düzeyine göre nasıl bir değişiklik göstereceğinin, tespit edilmesi amacıyla planlanmıştır. Araştırma bulguları beden eğitimi ders uygulamaları ve beden eğitimi öğretmenleri için önem taşımaktadır.

3. METHOD (METHOD)

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin 3 hizmet bölgesi, örneklemini bu bölgelerde yer alan 4 ilinden (Bursa, Kocaeli, Sivas, Bingöl)1105 kız öğrenci, 1390 erkek öğrenci olmak üzere 2495 ilköğretim 2.kademe öğrencisi oluşturmaktadır. Bu araştırma mevcut olan bir durumu tanımlamaya ve açıklamaya yöneliktir. Araştırma tarama modelindedir.

- **Veri Toplama Araçları:** Öğrencilerin tutumlarını belirlemek amacıyla 2 bölümden oluşan bir bilgilendirme formu kullanılmıştır. Birinci kısımda öğrencinin cinsiyeti, sınıfı, yaşadığı yer, doğduğu yer, anne baba eğitim düzeylerinin yer aldığı bilgi formu, ikinci kısımda Öğrenci tutumlarının belirlenebilmesi için Demirhan ve Altay tarafından geliştirilen, 12 olumlu, 12 olumsuz olmak üzere 24 maddeden oluşan tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, "Tamamıyla katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, tamamıyla katılmıyorum" ifadelerinden oluşmaktadır. Ölçeğin olumlu maddeleri; "Tamamıyla katılıyorum" ifadesinden başlayarak 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde, olumsuz maddeleri ise "Tamamıyla katılmıyorum" ifadesinden başlayarak 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 24, en yüksek puan 120'dir. Eğer çıkan sonuç 24 puanın altında ise aşırı negatif tutum, sonuç 25-48 arasında ise negatif tutum, 49-72arası tarafsız tutum (ne negatif- ne pozitif)negatif tutum, 73- 94 pozitif tutum ve 95-120 yüksek pozitif tutum olarak hesaplanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.93, sınıf içi korelasyon katsayısı 0.85'tir. Ölçüt geçerliği korelasyon katsayısı da 0.83'tür.
- **Verilerin Toplanması:** Araştırmanın yapılabilmesi amacıyla okullar belirlendikten sonra araştırma gurubunu oluşturan illerin Milli Eğitim Müdürlüklerinden izin alınmıştır. Daha sonra, ilgili okullar dolaşılarak beden eğitimi ve spor dersi öğretmenlerine bilgi Verilmiş, ölçeği n beden eğitimi ve spor

dersi öncesi uygulamaları istenmiştir. Ölçek, açıklamalara uygun şekilde 15 dakikalık sürede bütün sınıf tamamladıktan sonra toplanmıştır.

- **Verilerin Analizi:** Araştırmada kız ve erkek öğrencilerin tutum düzeyleri hesaplanmış cinsiyete, illere, Hizmet Bölgelerine, sınıflara doğum yerlerine ve Anne-Baba Eğitimine göre karşılaştırması Yapılmış tır. Araştırma kapsamında 2510 ölçek dağıtılmış, bunların 2495 öğrencinin verileri değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmaya konu olan tutum puanları, bağımlı değişkendir. Bağımlı değişkenin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogrov-Smirnov tek örneklem testi ile sınındığında tutum puanlarının normal dağılım göstermediği gözlenmiştir ($p < 0.05$).

Normal dağılım göstermeyen ölçümlerin bağımsız değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf, hizmet bölgesi, anne ve baba eğitim durumu) analizlerinde non-parametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyete göre Mann-Whitney U testi; sınıf, hizmet bölgesi, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre tutum puanlarının farklılaşp farklılaşmadığı Kruskal Walls testi ile analiz edilmiştir.

4. BULGULAR (FINDINGS)

Bursa, Kocaeli, Bingöl, Sivas illerinde ilköğretim ikinci kademede öğrenim gören erkek ve kız öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacıyla yapılan çalışmamızda elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilere ait demografik özelliklere (bağımsız değişkenlere) ilişkin dağılımlar Tablo' 1 de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri
(Table 1. Demographic characteristics of research participant)

		n	%n
Cinsiyet	Kız	1.105	44%
	Erkek	1.391	56%
Sınıf	6.SINIF	919	37%
	7.SINIF	834	33%
	8.SINIF	743	30%
Hizmet Bölgesi	1.BÖLGE (BURSA-KOCAELİ)	1.062	43%
	2.BÖLGE (SİVAS)	814	33%
	3.BÖLGE (BİNGÖL)	620	25%
Anne eğitim durumu	OKUMAMIŞ	194	8%
	İLKOKUL MEZUNU	1.728	70%
	ORTAOKUL MEZUNU	296	12%
	LİSE MEZUNU	217	9%
	ÜNİVERSİTE MEZUNU	40	2%
Baba eğitim durumu	LİSANSÜSTÜ	3	0%
	OKUMAMIŞ	95	4%
	İLKOKUL MEZUNU	1.162	47%
	ORTAOKUL MEZUNU	502	20%
	LİSE MEZUNU	514	21%
ÜNİVERSİTE MEZUNU	206	8%	
LİSANSÜSTÜ	11	0%	

Araştırmaya katılan öğrencilerin %6 sını erkek öğrenci, %44'ünü kız öğrenciler oluşturmaktadır. Sırasıyla sınıf, hizmet bölgesi, anne baba eğitimine dağılımlarına bakıldığında yüzde olarak en yüksek değerde %37 ile 6. sınıf öğrencileri, %43 ile 1. bölge, anne eğitiminde % 70 ile ilkokul mezunu, baba eğitiminde %47 ile ilkokul mezunu olduğu saptanmıştır.

Tablo 2’de araştırmaya katılan, öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı, tutum puanları ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyetlere göre tutum puanları ortalamaları ve standart sapmaları
(Table 2. Standard deviation and mean of attitudes scores according to the gender)

Cinsiyet	N	Ortalama	Std.sapma	Mann Whitney U	P
Kız	1105	70,33	8,99	212.005,50	0,000*
Erkek	1390	89,31	14,77		

*p<0.05

2. kademede öğrenim gören erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}$ =89.31), kız öğrencilere ($\bar{X}$ =70.33) göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. İstatistiksel olarak da kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin ölçülen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05).

İlköğretim ikinci kademede öğrenim gören öğrencilerin öğrenim gördükleri bölgelere göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı Kruskall Walls testi ile analiz edildiğinde sonuçları Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Hizmet bölgelerine göre tutum puan ortalamaları, standart sapmaları ve hizmet bölgelerinin karşılaştırması
(Table 3. Comparison of attitudes scores mean, standard deviation according to the employment region)

	N	Ortalama	Std. sapma	Kruskall Walls Ki-kare değeri	Sd	p	Anlamlı Fark
1.BÖLGE (BURSA-KOCAELİ)	1062	79,20	16,18	71,115	2	0,000*	*1. bölge ile 2. bölge *2. bölge ile 3. bölge
2.BÖLGE (SİVAS)	814	84,69	16,00				
3.BÖLGE (BİNGÖL)	619	78,84	13,37				

*p<0.05

2. bölgede öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}$ =84.69), 1. ve 3. bölgelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. İstatistiksel olarak da öğrencilerin öğrenim gördükleri bölgelere göre beden eğitimi dersine ilişkin ölçülen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05). Bulunan bu farkın hangi bölgeler arasında olduğunu tespit etmek amacıyla her bir bölge bir diğer bölge ile Mann Whitney u testi ile karşılaştırılmış ve fark bulunan bölgeler anlamlı fark sütununda belirtilmiştir. Sonuçlara göre 2. bölgede öğrenim gören öğrencilerin tutumları ile 1 ve 3. bölgede öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.05). 1. bölge ile 3. bölgede öğrenim gören öğrencilerin tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (p>0.05)

İlköğretim ikinci kademede öğrenim gören öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyelerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı Kruskall Walls testi ile analiz edildiğinde sonuçları Tablo 4’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Sınıflara göre tutum puan ortalamaları, standart sapmaları ve karşılaştırmaları
(Table 4. Comparison of attitudes scores mean and standard deviation according to the year)

	N	Ortalama	Std.sapma	Kruskall Walls Ki-kare değeri	Sd	p
6.SINIF	918	81,72	16,13	4,099	2	0,129
7.SINIF	834	80,76	15,23			
8.SINIF	743	80,05	15,62			

6.sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}=81.72$), 7. ve 8.sınıflarda öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ancak, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyelerine göre beden eğitimi dersine ilişkin ölçülen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

İlköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı Kruskal Walls testi ile analiz edildiğinde sonuçları Tablo 5’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Anne eğitimine göre tutum puan ortalamaları, standart sapmaları ve kruskal walls, ki-kare karşılaştırmaları
(Table 5. Comparison of attitude scores mean and standard deviation Kruskal walls, ki-kare according to parent’s education level)

	N	Ortalama	Std.sapma	Kruskall Walls Ki-kare değeri	Sd	p	Anlamlı Fark
OKUMAMIŞ	194	74,48	12,07	39,439	5	0,000*	*Okumamış ile ilkokul
İLKOKUL MEZUNU	1727	81,46	15,63				**Okumamış ile ortaokul
ORTAOKUL MEZUNU	296	80,92	15,91				*Okumamış ile lise
LİSE MEZUNU	217	82,03	16,69				*Okumamış ile üniversite
ÜNİVERSİTE MEZUNU	40	84,00	21,42				*Okumamış ile lisansüstü
LİSANSÜSTÜ	3	94,00	12,53				

* $p<0.05$

Annesinin eğitim durumu lisansüstü düzeyde olan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}=94.00$), annesinin eğitim durumu daha alt seviyelerde olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. İstatistiksel olarak da öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin ölçülen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bulunan bu fark, annesi okuyazar olmayan öğrencilerin tutumları ile annesi ilkokul, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü düzeyde eğitim almış olan öğrencilerin tutumları arasındadır ($p<0.05$).

İlköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı Kruskal Walls testi ile analiz edildiğinde sonuçları Tablo 6’de gösterilmiştir.

Tablo 6. Baba Eğitimine göre tutum puan ortalamaları, standart sapmaları ve kruskal walls, ki-kare karşılaştırmaları
(Table 6. Comparison of attitude scores mean and standard deviation
Kruskal walls, ki-kare according to parent's education level)

	N	Ortalama	Std.sapma	Kruskall Walls Ki-kare değeri	Sd	p
OKUMAMIş	95	79,62	14,44	1,193	5	0,946
İLKOKUL MEZUNU	1.161	80,50	15,11			
ORTAOKUL MEZUNU	502	80,97	15,62			
LİSE MEZUNU	514	81,75	16,99			
ÜNİVERSİTE MEZUNU	206	81,33	16,42			
LİSANSÜSTÜ	11	85,73	16,49			

Babasının eğitim durumu lisansüstü düzeyde olan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}$ =85.73), babasının eğitim durumu daha alt seviyelerde olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ancak, istatistiksel olarak öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin llen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0.05$).

5. TARTIşMA (DISCUSSION)

Bu çalışmanın amacı ilköğretim ikinci kademedede okuyan öğrencilerin beden eğitimi derslerine karşı tutumlarını ölçmeyi hedeflemektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %6 sınıf erkek ğrenci, %44'n kız öğrenciler oluşturmaktadır. Sırasıyla Sınıf, Hizmet bölgesi, anne baba eğitimine dağılımlarına bakıldığında yüzde olarak en yüksek değerde %37 ile 6. sınıf öğrencileri, %43 ile 1. bölge, anne eğitiminde %70 ile ilkokul mezunu, baba eğitiminde %47 ile ilkokul mezunu olduğu saptanmıştır.

Araştırmamız da 2. kademedede öğrenim gören erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}$ =89.31), kız öğrencilere ($\bar{X}$ =70.33) göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. İstatistiksel olarak da kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin llen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

Bu sonuç birçok araştırmacı tarafından yapılan çalışmalarla rtmektedir [16, 7, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 ve 28]. Ancak bazı araştırmalarda da kız öğrencilerin beden eğitimi ders tutum puanlarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu da görülmektedir [28, 29, 30, 31 ve 32].

Erkek ve kızların spora katılımları değişiklikler göstermektedir. Erkekler takım sporlarını tercih ederken, kızlar bireysel sporları tercih etmektedir [33]. Bu farklılıklar doğal olarak erkeklerin kızların tutum puanlarını etkilemektedir. Sporu erkeklere ve kızlara uygunluk açısından sürekli bir şekilde derecelendirmek mümkündür [34 ve 35].

Hizmet bölgelerine göre tutum puanları karşılaştırıldığında 2. bölgede öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}$ =84.69), 1. ve 3. bölgelerde öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. İstatistiksel olarak da öğrencilerin öğrenim gördükleri bölgelere göre beden eğitimi dersine ilişkin llen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Sonuçlara göre 2. bölgede öğrenim gören öğrencilerin tutumları ile 1 ve 3. bölgede öğrenim gören öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bu da bölgenin

gelişmişlik düzeyi ile beden eğitimi dersine karşı geliştirilen tutum arasında bir fark olmadığını göstermektedir. Valdez (1997) sosyo ekonomik düzey ve etnik yapının tutumlar üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadığını ortaya koymuştur [36].

Sınıflara göre tutum puanları karşılaştırıldığında 6. sınıflarda puan ortalaması ve standart sapması 80.72±16.13, 7. sınıflarda puan ortalaması ve standart sapması 80.76±15.23, 8. sınıflarda puan ortalaması ve standart sapması 80.05±15.62 olarak bulunmuştur. Sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır $p>0.05$. Sınıfların tutum puanları birbirine oldukça yakındır. Kangalgil ve arkadaşlarının (2004) yaptığı araştırmaya göre) sınıf seviyeleri yükseldikçe tutum puanları artmaktadır [27]. Ülkemizde yapılan orta eğitim öğrencilerinin beden eğitimi tutumları ile ilgili çalışmalar da 9. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları olumlu olarak bulunmuştur [16, 25, 37, 38, 39, 40 ve 41]. Ayrıca yapılan araştırmalarda da 10 ve 11. sınıf öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları olumlu olarak bulunmuştur [42, 43, 44 ve 45].

Anne ve baba eğitimine göre araştırmaya katılan öğrencilerin tutum puan ortalamaları ve standart sapmaları incelendiğinde en fazla lisansüstü eğitim mezunu annelerin ve babaların çocuklarının, en düşük tutum puan ortalaması hiç okumamış annelerin ve babaların çocuklarına ait olduğu saptanmıştır. İstatistiksel olarak da öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin ölçülen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Bulunan bu fark, annesi okuryazar olmayan öğrencilerin tutumları ile annesi ilköğretim, ortaokul, lise, üniversite ve lisansüstü düzeyde eğitim almış olan öğrencilerin tutumları arasındadır ($p<0.05$).

Babasının eğitim durumu lisansüstü düzeyde olan öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ($\bar{X}=85.73$), babasının eğitim durumu daha alt seviyelerde olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Ancak, istatistiksel olarak öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin ölçülen tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$).

Beden eğitimi etkinliklerine katılımında önemli sayıda çalışma ailenin etkisinin ve desteğinin belirleyici bir neden olduğunu göstermektedir. Ülkemizde ilköğretim düzeyinde yapılan çalışmalarda, öğrencilerinin annelerinin eğitim düzeyleri ile beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı düzeyde fark olmadığı bulunmuştur [46 ve 47]. Bu sonuç bizim bulduğumuz araştırma sonuçları ile örtüşmemektedir.

Colley, Eglinton, & Elliot'a göre önergelen ve ergen kızların spora katılımlarının da aile katılımının etkili olduğunu saptamıştır [48]. Başarılı bayan sporcuları genellikle spora katılmış bir aileden geldikleri gözlenmektedir [49, 50 ve 51]. Ayrıca akranların etkisi de çocukluktan çıkış ergenliğe giriş dönemlerinde arkadaşların karakter gelişmesine önemli bir referans olmasından dolayı önem kazanmaktadır [52]. Arkadaşlar ayrıca eğlence ve şampiyonalarda başarının tanınması olarak ta önem kazanmaktadır [53].

Özellikle çocukluk döneminde (6-12 yaşları arası) çoğu tutumlar anne ve babayı taklit ederek oluşur [54]. Ergenlik döneminde (12-21 yaşları arası) tutumlar şekillenir. İlk yetişkinlik devresinde (21-30 yaşları arası) ise bu tutumlar giderek değişmez hal alır. Sears'a (1969) göre tutumların şekillendiği ve kristalleştiği 12-30 yaşlar arasındaki bu süreye, kritik dönem denir [55]. Bu dönemde edinilen tutumlar, kolay kolay değişmez. Bu durum özellikle ortaöğretim öğrencilerinin ergenlik döneminde olduğu düşünülürse bu dönemdeki beden eğitimi derslerine ilişkin oluşturdukları tutumlarının

şekillenmekte olduğu söylenebilir. Bu açıdan ilköğretim ikinci kademe öğrencilerin beden eğitimi dersi tutum oluşumu açısından önemli bir dönem olduğu görülmektedir. Tutumların gelecek yaşamı etkilediği, yaşam boyu spor yapma alışkanlıklarının kazanılacağı bu dönemde kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının pozitif yönde geliştirilmesine beden eğitimi derslerinin amacına uygun olarak uygulanmasına dikkat edilmelidir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSIONS AND RECOMMENDATIONS)

Araştırmanın gösterdiği sonuçlara göre ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını daha olumlu hale getirmek için: Beden eğitimi dersi etkinlikleri oluşturulurken kız öğrencilerin ilgilerini çekecek etkinliklere daha fazla yer verilmeli, öğrenciler sınav kaygılarından uzaklaştırarak sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere yönlendirilmeli ayrıca aileleri ve okul yönetimlerini beden eğitimi derslerinin önemi konusunda bilinçlendirmek için seminerler düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Harmandar, İ.H., (2004). Beden Eğitimi ve Spor'da Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
2. Pate, R., Corbin, C., and Pangrazi, B., (1998). Physical activity for young people. President's Council on Physical Fitness and Sports Research Digest, 3(3), 1-6.
3. Safrit, M.J. and Wood, T.M., (1995). Introduction To Measurement in Physical Education and Exercise Science. (3rd Ed.) St. Louis, MO: Mosby.
4. Tezbaşaran, A., (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları
5. Carlson, T.B., (1994). Why students hate, tolerate, or love gym: A study of attitude formation and associated behaviors in physical education (Doctoral dissertation, University of Massachusetts, 1994). Dissertation Abstracts International, 55-03A, 0502.
6. Silverman, S. and Scrabis, K.A., (2004). A Review of Research on Instructional Theory in Physical Education 2002-2003. International Journal of Physical Education, Volume:41, Number:1, pp:4-12.
7. Aicinema, S., (1991). The teacher and student attitudes toward physical education. Physical Education, 48(1), 28-32.
8. Luke, M.D. and Kope, D.L., (1994). Student attitudes toward teacher behavior and program content in school physical education. Physical Education, 51, 57-66
9. Demirhan, G. and Altay, F., (2001). Lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. Spor Bilimleri Dergisi, 12(2), 9-20.
10. National Association for Sport and Physical Education (NASPE), (1995). Moving into the future: National Physical Education Standards: A Guide to Content and Assessment. Boston: CB/McGraw-Hill.
11. Subramaniam, P.R. and Silverman, S., (2000). Validation of scores from an instrument assessing student attitude toward physical education. Measurement Physical Education Exercise, 4, 29-43.
12. Van Wersch, A., Trew, K., and Turner, I., (1992). Post-primary school pupil's interest in physical education: age and gender differences. Br J Educ Psychol. Feb;62 (Pt 1):56-72
13. Carlson, T.B., (1995). We Hate Gym: Student Alienation From Physical Education. Journal Teach Physical Education, 14, 467-477.

14. Ennis, C.D., (1996). Students' experiences in sport-based physical education: (More than) apologies are necessary. *Quest*, 48, 453-456.
15. Portman, P.A., (1995). Who is having fun in physical education classes? Experiences of sixth grade students in elementary and secondary schools. *Journal of Teaching in Physical Education*, 14, 445-453.
16. Koca, C., Aşçı, F.H., and Demirhan, G., (2005). Attitudes Toward Physical Education And Class Preferences of Turkish Adolescents in Terms of School Gender Composition, *Adolescence*, 40, 158.
17. Arabacı, (2009) Attitudes toward physical education and class preferences of Turkish secondary and high school students. *Elementary Education, ilköğretim Online*, 8(1), 2-8, 2009. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
18. Saracaloğlu, A.S. ve Varol, S.R., (2007), Beden eğitimi öğretmen adaylarının yabancı dile yönelik tutumları ve akademik benlik tasarımları ile yabancı dil başarıları arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3, 1, 39-59
19. Peker, M. ve Mirasyedioğlu, Ş., (2003). Lise 2. sınıf öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutumları ve başarıları arasındaki ilişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 14, 157-166.
20. Bor. meb.gov.tr/meb-egitim_bolgeleri ve egitim kurulları yonergesi.
21. Smoll, F.L. and Schutz, R.V., (1980). Children's attitudes towards physical activity: alongitudinal analysis. *J Sport Psychol*, 2, 137-147.
22. Tannehill, D. and Zakrajsek, D., (1993). Student attitudes towards physical education: A multicultural study. *J Teach Phys Educ*, 13(1), 78-84.
23. Park, S.Y., (1995). Identifying attitudes of students in large urban high schools towards physical education. Unpublished master's thesis, California State University, Los Angeles.
24. Chung, M.H. and Phillips, D.A., (2002). The relationship between attitude toward physical education and leisure-time exercise in high school students. *Phys Educ*, 59(3), 125-138.
25. Şişko, M. and Demirhan, G., (2002). İlköğretim okulları ve liselerde öğrenim gören kız ve erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 205-210.
26. Stelzer, J., Ernest, J.M., Fenster, M.J., and Langford, G., (2004). Attitudes toward physical education: a study of highschool students from four countries - Austria, Czechrepublic, England, and Usa. *College Student Journal*, 38 (2).
27. Kangalgil, M, Hünük, D. ve Demirhan, G., (2006). İlköğretim, Lise Ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe J. of Sport Sciences* 2006, 17 (2), 48-57
28. Colley, A., Berman, E., and Van Millingen, L., (2005) Age and Gender Differences in Young People's Perceptions of Sport Participants1, *Journal of Applied Social Psychology*, 35, 7, 1440-1454
29. Altay, F. ve Özdemir, Z., (2006). Ankara İli Merkez İlçelerinde İlköğretim Birinci Kademesinde Öğrenim Gören 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi. 3-5 Kasım, Muğla, Muğla Üniversitesi, ss:591-593.

30. Koçak, S. ve Hürmeriç, I., (2004). Attitudes of Primary School Students Toward Their Physical Education Classes in Turkey. 10th Ichper-Sd European Congress and Tssa 8th International Sports Science Congress, 17-20 November, Antalya:Mirage Park Resort,p:134-135.
31. Koçak, S. ve Hürmeriç, I., (2006). Attitudes Toward Physical Education Classes of Primary School Students in Turkey. Perceptual & Motor Skills, Volume:103, Number:1, pp:296-300.
32. Birtwistle, G.E. and Brodie, D.A., (1991). Children's Attitudes Towards Activity and Perceptions of Physical Education. Health Education Research, Volume:6, Number:4, pp:465-478.
33. Scully, D. and Clarke, J., (1997). Gender issues in sport participation. In J. Kremer, K. Trew, and S. Ogle (Eds.), Young people involvement in sport (pp. 25-56). London, UK: Routledge.
34. Colley, A, Nash, J., O'Donnell, L., and Restorick, L., (1987). Attitudes to the female sex role and sex-typing of physical activities. International Journal of Sport Psychology, 18, 19-29.
35. Koivula, N., (1995). Ratings of gender appropriateness of sports participation: Effects of gender-based schematic processing. Sex Roles, 33,543-557
36. Valdez, L.A., (1998). Attitudes towards physical education of middle school students and their parents. Unpublished doctoral dissertation, University of Southern California.
37. Hünük, D., (2006). Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti Ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
38. Kangalgil, M., Hünük, D. ve Demirhan, G., (2004). Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. 10th Ichper.Sd European Congress and The Tssa 8th International Sport Science Congress, 17 November, Antalya: Mirage Park Resort, ss:287-288.
39. Koca, C. ve Aşçı, F.H., (2004). Atletik Yeterlik Düzeyi ve Cinsiyetin Beden Eğitime Yönelik Tutum Üzerine Etkisi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:9, Sayı:1, ss:15-24.
40. Koca, C. ve Demirhan, G., (2004). An Examination of High School Students' Attitudes Toward Physical Education With Regard To Sex And Sport Participation. Perceptual&Motor Skills, Volume:98, Number:3, pp:754-758.
41. Koca, C. ve Aşçı, F.H., (2006). An Examination of Self-Presentational Concern of Turkish Adolescents: An Example of Physical Education Setting. Adolescence, Volume:41, Number:161, pp:185-197.
42. Alenezi, M.A., (2005). Attitude Of Secondary Students Toward Physical Education Classes in Kuwait. Philosophy of Doctorate Thesis, ABD: The Pennsylvania State University.
43. Chung, M. and Philips, D.A., (2004). Attitude Toward Physical Education and Leisure- Time Exercise in High School Students. Physical Educator, Volume:59, Number:3, pp:126-139.
44. Güllü, M., Güçlü, M. ve Arslan, C., E-Journal of New World Sciences Academy Sports Sciences, 2B0027, 4, (4), 273-288.

45. Stelzer, J., Ernest, J.M., Fenster, M.J., and Langford, G., (2004). Attitudestoward Physical Education: A Study of Highschool Students From Four Countries- Austria, Czechrepublic,Engand And USA. College Student Journal, Volume:38, Number:2, pp:602-611.
46. Koçak, S. ve Hürmeriç, I., (2004). Attitudes of Primary School Students Toward Their Physical Education Classes in Turkey. 10th Ichper-Sd European Congress and Tssa 8th International Sports Science Congress, 17-20 November, Antalya:Mirage Park Resort, p:134-135.
47. Koçak, S. ve Hürmeriç, I., (2006). Attitudes Toward Physical Education Classes of Primary School Students in Turkey. Perceptual &Motor Skills, Volume:103, Number:1, pp:296-300.
48. Colley, A., Eglinton, E., and Elliott, E., (1992). Sport participation in secondary childhood: Association with styles of play and parental participation. International Journal of Sport Psychology, 23, 193-206.
49. Gregson, J.F. and Colley, A., (1986). Concomitants of sport participation in male and female adolescents. International Journal of Sport Psychology, 23,193-206.
50. Greendorfer, S.L., (1983). Shaping the female athlete: The impact of the family. In M. A. Boutilier & L. SanGiovanni (Eds.), *The sporting woman* (pp. 135-155). Champaign, IL: Human Kinetics.
51. Miller, J.L. and Levy, G.D., (1996). Gender role conflict, gender-typed characteristics, self-concepts, and sport socialization in female athletes and non athletes. *Sex Roles*, 35, 1 11 - 122
52. Horn, T.S. and Amorose, A.J., (1998). Sources of competence information. In J. L. Duda (Ed.), *Advances in sport and exercise psychology measurement* (pp. 49-63). Morgantown, WV Fitness Information Technology.
53. Duncan, S.C., (1993). The role of cognitive appraisal and friendship provisions in adolescents' affect and motivation toward activity in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 64, 3, 14-323.
54. Kağıtçıbaşı, Ç., (2005). *Yeni İnsan Ve İnsanlar*. (Onuncu Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi
55. Morgan, C.T., (2000). *Psikolojiye Giriş*. (Çev. Hüsnü Arıcı ve Orhan Aydın). (Ondördüncü Baskı). Ankara: Meteksan AŞ.